

II mokslinė konferencija „VIDURAMŽIŲ IR NAUJŲJŲ LAIKŲ MIESTIETIŠKOS KULTŪROS TYRINĖJIMŲ ASPEKTAI (ARCHEOLOGIJOS DUOMENIMIS)“

2009 m. lapkričio 12–13 d. Klaipėdos universitete vyko mokslinė konferencija „Viduramžių ir Naujųjų laikų miestietiškos kultūros tyrinėjimų aspektai (archeologijos duomenimis)“, kurią organizavo Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas bei Lietuvos archeologijos draugija. Tai jau antroji Klaipėdos universiteto Istorijos katedros doktorantų iniciatyva surengta konferencija. Pirmoji, vykusį 2007 m., buvo skirta naujausių metodų, taikomų archeologijos ir istorijos tyrinėjimuose, pristatymui. Šių metų konferencija buvo orientuota į viduramžių ir naujųjų laikų miestų tyrinėjimus, kurie pagrįsti archeologine medžiaga. Pastaraisiais metais Lietuvos senamiesčiuose intensyviai vykdomų archeologinių tyrinėjimų metu sukauptas didelis kiekis miesto kultūrą ir raidą atspindinčių dirbinių ar jų fragmentų, tačiau medžiagą apibendrinančių tyrinėjimų nėra daug. Konferencijoje pristatyti naujausi archeologinės medžiagos tyrinėjimai bei taikyti metodai leistų atsirasti naujoms mokslinėms diskusijoms ir įžvalgoms, skatintų inovatyvius mokslinius tyrinėjimus.

Konferencijoje savo tyrimus pristatė Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių mokslo įstaigų mokslininkai. Pirmoji konferencijos dalis buvo skirta Šiaurės ir Rytų Lietuvos miestų bei miestelių tyrinėjimų problematikai. Birutė Kazimiera Salatkienė iš Šiaulių universiteto pranešime aptarė Kurtuvėnų dvaro puodyninių koklių požymius ir lygino juos su Šiaulių miesto kokline medžiaga. Gyčio Piličiausko iš Lietuvos istorijos instituto pranešimas buvo paremtas naujausių archeologinių tyrimų Ukmergės mieste duomenimis. Išsamiai pristatyti tyrimų rezultatai, radiniai bei miesto raidos problematika.

Klaipėdos universiteto magistrantė Raimonda Nabažaitė savo pranešime pateikė Klaipėdos koklių, dekoruotų religine tematika, tyrinėjimų duomenis. Remiantis ikonografinė medžiaga bei koklių analogijomis buvo bandoma identifikuoti

ir pristatyti šventųjų personalijas. Dar vienas pranešimas, skirtas koklių tyrinėjimų problematikai, buvo Algirdo Žalnieriaus, dirbančio Kauno paminklų restauravimo-projektavimo institute. Mokslininkas apžvelgė kai kuriuos XVIII a. Kauno krosnių koklių ornamentus bei jų derinius krosnių konstrukcijose.

Klaipėdos universiteto doktorantės Ievos Masiulienės pranešime buvo kalbama apie XVI–XVIII a. Klaipėdos prekybinius-kultūrinius ryšius. Remiantis istoriniais šaltiniais bei buitinės keramikos analize daromos įžvalgos apie keraminių dirbinių importą, apžvelgti Vakarų Europos keramikos gamybos centrai, kurių keramikos rasta Klaipėdos senamiestyje. Pranešime taip pat analizuojami vietinių puodžių keramikos dirbiniai, kurių technologiniai požymiai ar dekorų ypatybės atspindi Vakarų Europos keramikos gamybos centrų įtaką per prekybinius ryšius.

Pirmos dienos konferenciją baigė probleminis ir kartu itin aktualus Gintauto Zabelos ir Ievos Masiulienės pranešimas apie keramikos tyrimų būklę bei perspektyvas Lietuvoje, kuriuo buvo siekiama pakviesti konferencijos dalyvius diskutuoti keramikos duomenų aprašymo klausimu. Diskusijoje išsiskyrė kelios nuomonės dėl keramikos duomenų bazių ir aprašymo kriterijų nustatymo reikalingumo. Vieni archeologai pritarė, kad reikia sistematinti ir vartoti bendrus kriterijus ar būdus keraminių dirbinių aprašymui. Kiti į šią problemą žiūrėjo rezervuoti, tačiau pabaigoje buvo prieita prie nuomonės, kad reikėtų pabandyti kurti bendrą keramikos požymių ir savybių aprašymo sistemą.

Ramunė Bračiulienė, dirbanti Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje, apžvelgė naujausių archeologinių tyrinėjimų metu Klaipėdoje rastus odinio apavo fragmentus. Pristatė XVI–XVII a. klaipėdiečių apavą, kuris atspindi bendras Vakarų Europos renesanso ir naujųjų laikų miestiečių nešiotas avalynės tendencijas.

Mindaugas Brazauskas iš Klaipėdos universiteto aptarė medinių statinių tyrinėjimų svarbą, išskiriant kelis aspektus. Remiantis Klaipėdos archeologine medžiaga, apžvelgtas statinių panaudojimas prekyboje bei pastatų archeologijoje. Pranešime buvo nagrinėjami statinių dendrochro-

nologinių tyrimų duomenys, kurie yra svarbūs ne tik pastatų ar kultūrinių sluoksnių datavimui, bet ir statinių medienos kilmei nustatyti.

Klaipėdos universiteto magistrantė Indrė Šimkutė pristatė XVI–XIX a. Klaipėdos stiklo butelių technologijos ir tipologijos tyrimus. Remiantis archeologiniais bei istoriniais šaltiniais daromos išvalgos apie miestiečių gyvenimą: vartotus, gamintus bei importuotus gėrimus.

Dar vienos Klaipėdos universiteto magistrantės Irmos Kulikauskytės pranešimas buvo skirtas Klaipėdoje gausiai randamų XVII–XIX a. kaolino pypkučių tyrimams. Apžvelgtos pagrindinės pypkių formos, ženklavimas, su kurio pagalba nustatomi gamybos centrai.

Klaipėdos universiteto doktorantas Povilas Blaževičius aptarė viduramžių ir naujųjų laikų pramogų žaislus, žaidimus bei jų identifikavimo problematiką.

Rytis Jonaitis iš Lietuvos istorijos instituto, remdamasis archeologiniais, istoriniais ir kartografiniais šaltiniais bei Vilniaus pirminio reljefo rekonstruk-

cija, nagrinėjo „Rusų miesto“ Vilniuje raidą, akcentuodamas cerkvių lokalizacijos problemą.

Oksana Valionienė ir Saulius Sarcevičius iš Lietuvos istorijos instituto pristatė ankstyvojo Vilniaus genezės problemą. Remdamiesi naujais archeologiniais tyrimais, istorine, kartografinė medžiaga bei miestų raidos teorija pateikė naują požiūrį į Vilniaus genezę. Anot mokslininkų, Vilniaus miestas ankstyvajame raidos etape, XIII a. pabaigoje – XIV a., labiau išnaudojo Neries upės privalumus ir plėtėsi rytų–vakarų kryptimi, o vėliau, XIV a. pabaigoje – XV a., pasikeitus bendrai politinei padėčiai, plėtėsi nauja, šiaurės–pietų, kryptimi.

Apibendrinant konferenciją galima pasidžiaugti, kad buvo pristatyti nauji ir aktualūs viduramžių bei naujųjų laikų miestų materialinės medžiagos bei raidos tyrinėjimai. Didžioji dalis pranešimų sulaukė aktyvių ir prasmingų diskusijų. Akivaizdu, kad tokio pobūdžio konferencijos yra ne tik naudingos, bet ir būtinos Lietuvos akademinėi bendruomenei. Visų pirma tai skatina mokslinių tyrimų sklaidą ir gerina pačių tyrinėjimų kokybę.

Ieva MASIULIENĖ

Tarptautinė konferencija „**NAUJAUSI ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI**“

Paskutinįjį 2009-ųjų metų lapkričio savaitgalį (27–28 d.) archeologai susibūrė į kasmetę, jau tarptautine tapusią, konferenciją „Naujausi archeologiniai tyrinėjimai“. Šios, jau trisdešimtosios, konferencijos dalyviai turėjo puikią galimybę pabūti malonioje aplinkoje Druskininkuose, pabendrauti su kolegomis iš Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Estijos, aplankyti išpūdingo grožio archeologinius objektus. Džiugu, kad abi konferencijos dienas lydėjo puikus, mūsų kraštams tokiu metų laiku nebūdingas oras.

Konferencijos „priešistorę“ yra išsamiai apžvelgusi šio leidinio vyriausioji redaktorė A. Simniškytė¹. Taigi ši kartą tarsime keletą žodžių apie trisdešimtąją archeologų konferenciją.

Tradiciskai, sveikinimo kalbomis, prasidėjęs renginys pateikė ir keletą džiugių naujienų: pasveikinti nauji Lietuvos archeologijos draugijos garbės nariai (dr. A. Bitner-Wróblewska, prof. V. Lang, prof. A. Vasks, prof. M. Kabailienė), paskelbtas jau keletą metų iš eilės renkamos informatyviausios archeologinių tyrinėjimų ataskaitos autorius (S. Sarcevičius), pristatytas dar leidyklos dažais kvepiantis leidinys „Naujausi archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2008 m.“. Daugumai dalyvių netikėta buvo dr. G. Zabielos pristatyta idėja

¹ Simniškytė A. 2008 m. archeologinį sezoną bebaigiant // Lietuvos archeologija. V., 2009. T. 34, p. 287–288.